

Europeiska demokratipasset

Europeiska ekonomiska
och sociala kommittén

Europeiska demokratipasset – din guide till aktivt medborgarskap i Europeiska unionen

Välkommen till Europeiska unionen (EU), världens första transnationella deltagandedemokrati. Som EU-medborgare har du konstitutionell rätt att påverka de regler som gäller för nästan 450 miljoner människor inom ett område på mer än 4 miljoner km² i 27 medlemsstater. Nu kanske du säger: Det låter jättebra, men HUR kan jag göra min röst hörd i praktiken? Den här publikationen från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) svarar på den frågan. Det här är din guide till aktivt medborgarskap i EU.

Genom hela texten får du hjälp och vägledning kring hur du gör din röst hörd genom att först ställa dig några grundläggande frågor. Är den fråga som du vill ta upp verkligen en EU-fråga, eller är det bättre att börja på lokal nivå

i stället? Och om du vill ta upp din idé på EU-nivå, vilket är det mest meningsfulla och framgångsrika sättet att göra det? Det kan räcka med ett e-postmeddelande till din Europaparlamentsledamot – eller kanske borde du göra en framställning direkt till Europaparlamentet? Varför inte bli medlem i en organisation i det civila samhället eller till och med ett politiskt parti och själv kandidera i val? Eller vad sägs om att organisera och stödja ett europeiskt medborgarinitiativ för att fastställa dagordningen för lagstiftningen?

Det här europeiska demokratipasset, som har utarbetats av Bruno Kaufmann och bygger på hans forskning, uppdateras och offentliggörs av EESK och finns tillgängligt på 24 officiella språk.

Den här vägledningen är avsedd att hjälpa dig att välja rätt tidpunkt (när bör du agera?), samarbetspartner (vem bör du göra gemensam sak med?) och verktyg (vilket av de tillgängliga instrumenten för deltagande bör du använda?) när det gäller aktivt medborgarskap och deltagandedemokrati i EU.

Det är din röst! Det är ditt Europa! Det är ditt pass till europeisk demokrati och aktivt medborgarskap!

- 5 | **SNABBGUIDE**
till aktivt EU-medborgarskap
- 8 | **RIKTNINGSVISARE**
för lokalt, regionalt, nationellt och transnationellt gräsrotsinflytande
- 10 | **MIN RÖST I EUROPA**
välkommen till EU-politikens stora scen
- 12 | **GÖR RÄTT**
din idé, din fråga, din tidpunkt, dina samarbetspartner och ditt verktyg
- 14 | **EU-FRÅGOR**
från jordbruk till forskning
- 16 | **VERKTYGSLÅDA FÖR DELTAGANDE**
klagomål, rådgivning, samråd, initiativ och andra sätt
- 19 | **GUIDE TILL DET EUROPEISKA MEDBORGARINITIATIVET**
hur du kan använda det europeiska medborgarinitiativet
- 33 | **EN TRANSNATIONELL BRO**
Europeiska ekonomiska och sociala kommittén
- 35 | **MER STÖD**
stöd finns överallt – det är bara att utnyttja det

Detta **europiska demokratipass** tillhör

.....
(Namn)

.....
(Kontaktuppgifter)

som är invånare/medborgare i (kryssa i det som gäller och skriv namnet på din kommun, region etc.)

- ☐ Kommun
- ☐ Distrikt/region/provins
- ☐ Land
- ☐ **Europeiska unionen**
- ☐ (annan politisk enhet)
- ☐ (annan politisk enhet)

Är du fortfarande osäker på ditt medborgarskap? Kontrollera ditt pass eller nationella id-kort eller fråga en informationsansvarig på din hemort. För mer hjälp med att använda den här publikationen kontaktar du citizensinitiative@eesc.europa.eu.

SNABBGUIDE

till aktivt EU-medborgarskap

1. Dina viktigaste rättigheter

Statusen som "EU-medborgare" ger fyra typer av politiska rättigheter och friheter:

- Att flytta, bosätta sig och arbeta fritt inom EU.
- Att få skydd av alla medlemsstaters diplomatiska myndigheter utanför EU.
- Att rösta och ställa upp i val på lokal nivå och EU-nivå i alla medlemsstater.
- Att delta i EU:s lagstiftningsprocess genom att t.ex. göra framställningar till Europaparlamentet och organisera eller stödja ett europeiskt medborgarinitiativ.

2. Lite historia

Låter den 1 november 1993 bekant? Den dagen fick medborgarna i alla medlemsstater en ny rättslig status som "medborgare i Europeiska unionen". Den dagen ersattes (den ekonomiska) "Europeiska gemenskapen" med (den politiska) "Europeiska unionen". Det var och är fortfarande en unik global och historisk förändring – inga andra medborgare i världen har transnationella rättigheter att delta aktivt i utformningen av lagstiftningen mellan länder. Sedan dess har de formella rättigheterna att göra sin röst hörd systematiskt stärkts, allra mest genom att det europeiska medborgarinitiativet infördes 2012. Detta verktyg uppdaterades ytterligare 2020, vilket ger ännu bättre möjligheter att göra sin röst hörd.

3. Ännu inte EU-medborgare?

Det finns bara ett sätt att bli medborgare i Europeiska unionen: Du måste vara eller bli medborgare i en av de (för närvarande) 27 medlemsstaterna. Med andra ord går det inte att få denna status utan att vara medborgare i någon av medlemsstaterna. EU-medborgarskapet kompletterar det lokala, regionala och nationella medborgarskapet – men ersätter det inte. I ett allt större antal medlemsstater har du rätt att stödja ett medborgarinitiativ (i synnerhet ett europeiskt medborgarinitiativ) och delta i val när du är 16 år, medan du i andra måste vänta tills du är 17 eller 18 år.

►► *Mer om minimiålder för att rösta i val och/eller stödja ett europeiskt medborgarinitiativ per land: europa.eu/citizens-initiative/data-requirements_sv*

Aktivera ditt EU-medborgarskap nu!

Skaffa dig information!

Du har rätt att veta exakt vad som pågår i EU, så du kan be om och få information om i princip allt som EU gör. Du har också lagstadgad rätt att få tillgång till alla EU-institutioners handlingar, en rätt som fastslås i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (artikel 42) och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (artikel 15).

Informationstjänsten Europa direkt kan besvara dina frågor om EU på ditt språk (europa.eu/europedirect, tfn 00 800 6 7 8 9 10 11 (vardagar kl. 9.00–18.00 CET)). Du bör få ett första svar inom tre arbetsdagar. Tjänsten omfattar gratis postutskick av (vissa) EU-publikationer.

Bli rådfrågad!

Eftersom EU har en stor inverkan på ditt dagliga liv är det viktigt att känna till att den offentliga beslutsprocessen i EU enligt lag måste vara öppen och lyhörd. Därför måste EU-institutionerna "föra en öppen, tydlig och regelbunden dialog" (artikel 11.2 i fördraget om Europeiska unionen, även kallat Lissabonfördraget) och "ha ett omfattande samråd med alla berörda parter i syfte att säkerställa att unionens åtgärder blir enhetliga och öppna" (artikel 11.3 i Lissabonfördraget).

►► Tjänsten "Kom med synpunkter" är en officiell portal för pågående samråd och offentliga diskussioner om EU:s politiska beslutsprocesser. När du registrerar dig kan du prenumerera på meddelanden via e-post och till och med bli inbjuden att delta i formella samråd: ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say_sv.

Delta!

Europeiska unionen är en modern representativ demokrati, där medborgarna är med och styr både indirekt (genom institutionerna) och direkt (genom verktyg för deltagande). EU:s grundläggande stadgor, fördrag och lagar är förenliga med artikel 21 i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, enligt vilken "var och en har rätt att delta i sitt lands styre, direkt", och omsätter för första gången i världshistorien denna princip i praktiken på transnationell nivå. Med andra ord har du all rätt och uppmuntras att delta aktivt i EU:s beslutsprocess, till exempel genom att gå med i ett politiskt parti som är representerat i Europaparlamentet [europarl.europa.eu/portal/sv], genom att göra framställningar till Europaparlamentet [petiport.secure.europarl.europa.eu/petitions/sv/home] eller genom att delta i europeiska medborgarpaneler [citizens.ec.europa.eu/index_sv]. Det mest kraftfulla verktyget för deltagandedemokrati i EU är det europeiska medborgarinitiativet [europa.eu/citizens-initiative/home_sv], som ger dig möjlighet att påverka EU:s dagordning.

RIKTNINGSVISARE

för lokalt, regionalt, nationellt och transnationellt gräsrotsinflytande

Hej supermedborgare!

Livet är inte hugget i sten! Det är upp till dig, dina vänner och oss alla att göra våra röster hörda och göra din stad, din region, ditt land, Europa och världen till en bättre plats. Nu sätter vi igång!

Min ort: kommunal nivå

Din hemort är förmodligen den viktigaste platsen när det gäller aktivt medborgarskap och deltagandedemokrati. Din kommun är kanske den lägsta nivån av offentlig makt, men det är här som beslut fattas om viktiga frågor såsom avfallshantering, lokal infrastruktur och ibland till och med grundskola och sociala tjänster. Dessutom är den lokala nivån tätt sammanflätad med lagstiftningen på nationell och europeisk nivå och spelar en viktig roll när det gäller att genomföra olika regler och lagar.

Det finns nästan 100 000 lokala demokratiska myndigheter i EU. Många av dem är ansvariga för en mycket stor del av den totala skatteuppbörden och ger sina invånare olika typer av deltaganderättigheter, både indirekta (via politiska partier och lokala parlament) och direkta (initiativ och folkomröstningar) kanaler.

►► *Fråga en informationsansvarig i din kommun om vad, hur och när du kan påverka på bästa sätt.*

Min region: regional nivå

Mellan kommunen och landet finns det (i åtminstone 25 av 27 medlemsstater) en eller flera nivåer av regionala förvaltningsstrukturer. För närvarande finns det omkring 1 500 sådana regionala demokratiska myndigheter i EU. I vissa federala medlemsstater har delstaterna ett avsevärt självstyre, bl.a. egna konstitutioner, långtgående lagstiftningsbefogenheter och betydande skatteintäkter, medan provinserna och regionerna i andra EU-medlemsstater främst har (icke-folkvalda) administrativa uppdrag.

Beroende på din provins eller regions status kan du ha mer eller mindre omfattande rättigheter till politiskt deltagande, både indirekta (via politiska partier och regionala parlament) och direkta (initiativ och folkomröstningar) kanaler.

►► *Europeiska regionkommittén [cor.europa.eu/sv] är EU:s ledamotsförsamling för regionala och lokala företrädare.*

Mitt land: nationell nivå

Medlemsstaterna är den enskilt viktigaste förvaltningsnivån i Europeiska unionen i fråga om politiska och rättsliga befogenheter och kontroll över offentliga medel. Därför är ditt medborgarskap i en (eller ibland flera) medlemsstat(er) avgörande för din förmåga att göra din röst hörd och påverka den offentliga beslutsprocessen.

Tillgången till deltagandebaserade politiska rättigheter på nationell nivå varierar betydligt mellan de 27 medlemsstaterna. Medan rösträtt finns i alla länder, ger ungefär två tredjedelar av länderna också medborgarna möjlighet att lägga fram egna förslag genom framställningar och initiativ – och uttrycka sin åsikt i viktiga frågor genom folkomröstningar.

►► *För en översikt över och närmare information om deltagandemöjligheter på nationell nivå kan du besöka Direct Democracy Navigator [direct-democracy-navigator.org] eller kontakta informationstjänsten vid ditt nationella parlament.*

Mitt Europa: transnationell nivå

Europeiska unionen är världens första transnationella demokrati. Som EU-medborgare har du många möjligheter att göra din röst hörd: du kan rösta i valen till och/eller ställa upp som kandidat till Europaparlamentet [europarl.europa.eu/portal/sv], eller så kan du påverka mer direkt genom att skicka in en framställning (riktad till Europaparlamentet) [<https://www.europarl.europa.eu/petitions/sv/home>] eller starta ett europeiskt medborgarinitiativ (riktat till kommissionen) [<https://citizens-initiative.europa.eu/sv>]. Och det är inte allt. Läs mer om andra tillgängliga verktyg i nästa avsnitt "Min röst i Europa".

MIN RÖST I EUROPA

välkommen till EU-politikens stora scen

EU:s styrning är viktigare än någonsin. De beslut som fattas på EU-nivå får betydande konsekvenser för vårt dagliga liv på lokal, regional och nationell nivå. Tillsammans kommer vi i EU överens i frågor såsom frihandelsavtal med andra länder, hur havsresurserna ska bevaras och vilka regler som bör gälla för att säkerställa fri och rättvis ekonomisk konkurrens.

Eftersom EU är en modern representativ demokrati med ett system av delade befogenheter och specialiserade institutioner är det inte alltid lätt för enskilda EU-medborgare att identifiera, bedöma och påverka den politiska beslutsprocessen vid rätt tidpunkt och med det effektivaste verktyget.

Så låt oss bekanta oss med de olika sätt på vilka vi, som medborgare, kan välja olika institutioner och ge dem uppdrag samt bli aktörer när det gäller beslutsfattandet på EU-nivå:

1. Vi väljer regelbundet våra parlament i våra **respektive huvudstäder** och i **Europeiska unionen**. Här har du möjlighet att själv kandidera för att bli vald.
- **Valet till det nationella parlamentet** är avgörande för EU:s beslutsprocess eftersom det påverkar den nationella regeringens sammansättning (och i många fall även vem som blir statsöverhuvud). Den nationella regeringen ingår själv i **Europeiska rådet** och **Europeiska unionens råd**, två av de sju EU-institutionerna. Även det nationella parlamentet har dock inflytande över EU:s lagstiftningsprocess.

- **Valet till Europaparlamentet** är det mest direkta sättet för allmänheten att ha inflytande på EU-nivå. Under årens lopp har församlingens 705 ledamöter fått allt större befogenheter och nu motsvarar de på många sätt dem som Europeiska unionens råd (som består av medlemsstaternas regeringar) har.

2. De direkta valen till de nationella parlamenten och Europaparlamentet får också indirekta konsekvenser: t.ex. medverkar de nationella regeringarna och Europaparlamentet i tillsättningen av **Europeiska kommissionen**. Kommissionen är EU:s verkställande organ och ansvarar för att föreslå lagstiftning, genomföra beslut och leda den dagliga verksamheten. Även sammansättningen av andra EU-institutioner, bl.a. de europeiska domstolarna, Europeiska ombudsmannens kansli och de rådgivande Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) och Europeiska regionkommittén, påverkas av de beslut som EU-medborgarna fattar när det är val.

3. Europeiska unionen är mer än ett **representativt förvaltningssystem**. Det är en modern representativ demokrati som bygger på EU-medborgarnas dagliga

deltagande. Denna princip i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) får konsekvenser för EU:s funktionssätt. I korthet står EU-medborgarna på EU-politikens stora arena inte bara på valdagarna — de kan göra sin röst hörd varje dag! Därför har EU skapat en omfattande verktygslåda med instrument för deltagande som sammankopplar medborgare, institutioner, politiska beslutsprocesser och beslut.

4. Även om du har rätt att dagligen engagera dig i EU-politiken har de flesta av oss inte tillräckligt med tid, kunskaper och resurser för att göra det. Det är därför mycket viktigt att du noga väljer den bästa tidpunkten, de bästa parterna och det bästa instrumentet för att effektivt och varaktigt göra din röst hörd. För att göra det kanske du vill välja mellan en mer permanent roll på denna arena (t.ex. som vald befattningshavare, anställd eller företrädare för det civila samhället) eller ett frågestyrt engångsengagemang — som i 99 fall av 100 kan vara det enda sättet att förena din roll som aktiv EU-medborgare med alla dina andra roller i det offentliga, privata och yrkesmässiga livet.

GÖR RÄTT

**din idé, din fråga, din tidpunkt, dina
samarbetspartner och ditt verktyg**

Så du har en bra idé. Nu är det dags för en inledande frågestund!

EU-medborgare, nu är det upp till dig! Du kanske har en utmärkt idé om hur EU bör förändras eller kanske bara ett litet problem med att starta ett företag på andra sidan gränsen. Du kanske vill starta en omfattande kampanj mot en gällande EU-lag eller till och med klaga på en EU-tjänsteman. Det finns 101 skäl att bli en aktiv EU-medborgare, men det finns några viktiga frågor som du måste fundera på innan du börjar:

Din fråga: en EU-fråga?

Europeiska unionen ägnar sig åt många saker. Alltför många, anser vissa, medan andra tycker att det är alltför få. Men oberoende av denna viktiga debatt finns det en tydlig lista över politiska frågor (på grundval av fördragen och i överenskommelse mellan alla medlemsstater) som EU ägnar sig åt: exklusiva, delade eller stödjande befogenheter. Så när du vill ta itu med en fråga bör du först kontrollera om din idé/dina synpunkter har en EU-dimension. Det kan röra sig om en fråga som kan hanteras effektivare på lokal, regional eller nationell nivå.

Din tidpunkt: rätt tid att agera?

Tidpunkten är avgörande för att du ska kunna göra din röst hörd. Om du är för tidigt ute kommer ingen att lägga märke till dig, och om du kommer för sent har besluten redan fattats. Men däremellan finns det stora möjligheter att agera. Om du till exempel vill lansera en ny idé kommer det att krävas stort tålamod och mycket resurser för att få uppmärksamhet och respons, men du har relativt stor frihet att välja rätt tidpunkt för att agera. Om du däremot vill påverka de pågående offentliga diskussionerna på EU-nivå i en viss fråga måste du ta reda på hur långt debatten har kommit i (lagstiftnings)processen. Eurlex (eur-lex.europa.eu) är en mycket användbar offentlig webbplats för detta syfte. Europeiska kommissionens portal "Kom med synpunkter" (https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say_sv) har också utformats för att samla in synpunkter i alla skeden av lagstiftningsförslaget. Ditt val av tidpunkt har också betydelse för vilken typ av partner du behöver och vilket instrument för deltagande du bör välja.

Dina samarbetspartner: är kollektiva åtgärder att vänta?

Att ta upp en EU-fråga på EU-nivå kommer för det mesta att kräva ett starkt partnerskap med andra medborgare och/eller organisationer i det civila samhället. Den enkla anledningen till detta är att du först måste övertyga många andra (såväl andra EU-medborgare som människor inom folkvalda organ och EU-institutionerna) innan du kan få genomslag. Ibland kan dock även kraftfulla och engagerade individuella insatser göra skillnad: Det gäller särskilt om du drabbas av administrativa missförhållanden, om dina rättigheter kränks eller om du helt enkelt kan sätta fingret på ett problem som är av intresse för allmänheten i stort. Å andra sidan kan det vara en riktigt bra idé att nå ut så långt och transnationellt som möjligt, eftersom din fråga/ditt förslag/din idé kommer att mötas med större intresse och respekt från EU-institutionernas sida om det ligger ett verkligt europeiskt team av aktiva medborgare bakom. När det gäller exempelvis det europeiska medborgarinitiativet finns det till och med ett krav på att dina samarbetspartner ska utgöras av minst sju EU-medborgare från minst sju olika EU-medlemsstater.

Ditt verktyg: vilken form av deltagande?

Att välja bästa tillgängliga instrument för deltagande för din fråga är av största vikt för att lyckas. De flesta verktyg är avsedda att hanteras av flera medborgare tillsammans (eller t.o.m. organisationer i det civila samhället), men kan också användas av enskilda medborgare, såsom att inge ett klagomål till ombudsmannen, åtgärda ett gränsöverskridande problem med det elektroniska problemlösningsnätverket Solvit eller göra en framställning till Europaparlamentet. Andra instrument för deltagande kräver emellertid kollektiva åtgärder redan från början, t.ex. det europeiska medborgarinitiativet. Vad som gör saken lättare är att deltagandebaserade projekt på EU-nivå för det mesta kan skötas på nätet. Men, även om du kan göra din röst hörd utan att köpa frimärken kan du vid någon tidpunkt behöva resa, kanske till Bryssel för att träffa en institutionell representant, eller till ett samhälle på andra sidan gränsen, där du har stödande partner.

Att ta ställning till dessa frågor och besvara dem noga tar tid. Eftersom du vill förändra EU – en transnationell politisk gemenskap med 450 miljoner människor – kommer dock kvaliteten på dina förberedelser att vara avgörande för att du ska lyckas. Så lycka till och engagera dig!

EU-FRÅGOR

från jordbruk till forskning

EU-frågor är viktiga, även på lokal, regional och nationell nivå

Det som händer i EU är mycket viktigt för alla EU-medborgare, på alla nivåer. Och för att du ska kunna göra din röst hörd måste du förstå vilka EU-frågor som beslutas av vem.

Enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (avdelning 1) har EU tre olika slags befogenheter: exklusiva (EU beslutar på egen hand), delade (EU beslutar tillsammans med medlemsstaterna) och stödjande (EU bistår medlemsstaterna).

På grundval av dessa befogenheter vidtas politiska åtgärder i form av genomförandeakter, förordningar, direktiv, lagstiftning eller helt enkelt institutionella beslut utan någon formell inverkan på lagstiftningen. Dessutom finns det beslut som fattas av Europaparlamentet, domstolarna samt rådgivande organ såsom Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) och Europeiska regionkommittén, med olika typer av drivkrafter, effekter och konsekvenser, inte minst för andra förvaltningsnivåer.

Exklusiva EU-frågor/befogenheter

- Tullunionen.
- Fastställandet av de konkurrensregler som är nödvändiga för den inre marknadens funktion.
- Bevarandet av havets biologiska resurser inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken.
- Den gemensamma handelspolitiken.
- Ingåendet av internationella avtal, om detta föreskrivs i en lagstiftningsakt.
- Den monetära politiken för de medlemsstater som har euron som valuta.

Delade EU-frågor/befogenheter

- Inre marknaden.
- Socialpolitik.
- Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning.
- Jordbruk och fiske, med undantag för bevarande av havets biologiska resurser.
- Miljö.
- Konsumentskydd.
- Transporter.
- Transeuropeiska nät.
- Energi.
- Området med frihet, säkerhet och rättvisa.
- Gemensamma säkerhetsrisker på folkhälsoområdet.
- Forskning, teknisk utveckling och rymden.
- Utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd.

Stödjande och samordnande EU-frågor/befogenheter

- Ekonomisk politik.
- Sysselsättningspolitik.
- Socialpolitik.
- Skydd för och förbättring av människors hälsa.
- Industri.
- Kultur.
- Turism.
- Utbildning, yrkesutbildning, ungdomsfrågor och idrott.
- Civilskydd.
- Administrativt samarbete.

Utifrån denna översikt kan du anpassa dina åtgärder beroende på den relevanta befogenheten (exklusiv, delad eller stödjande) och överväga kompletterande åtgärder på nationell (eller annan) nivå när det gäller delade/stödjande EU-befogenheter. Det kan bli mycket svårt för den EU-institution som du vill presentera din idé för att ens pröva förslag till åtgärder som inte omfattas av denna uttömmande förteckning över EU-frågor.

►► *Mer om uppdelningen av befogenheter inom Europeiska unionen:* https://commission.europa.eu/about-european-commission/what-european-commission-does/law/areas-eu-action_sv

VERKTYGSLÅDA FÖR DELTAGANDE

klagomål, rådgivning, samråd, initiativ och andra sätt

Den transnationella verktygslådan för deltagande: svårt att välja?

Ända sedan EU blev mer än ett mellanstatligt organ, där företrädare för nationella regeringar samlades för att fatta beslut bakom stängda dörrar, har förslag till verktyg för deltagande lagts fram, praktiska mekanismer införts och befintliga sådana setts över för att göra ett aktivt EU-medborgarskap och deltagandedemokrati på transnationell nivå till mer än en god idé: det måste bli en daglig rutin.

Så när du blir aktiv som EU-medborgare och vill ta upp din idé/dina synpunkter/ditt förslag på den transnationella nivån bör du först noggrant kontrollera vilka instrument för deltagande som finns i verktygslådan. Här är de viktigaste hittills:

Klagomål

Om du inte är nöjd med en EU-relaterad åtgärd kan du inte ett formellt klagomål till Europeiska ombudsmannen, som tillhandahåller ett webbformulär på de 24 officiella EU-språken. Observera att denna kanal inte bara är öppen för EU-medborgare utan för alla invånare i EU samt företag, sammanslutningar och andra organ som är registrerade i EU.

►► ombudsman.europa.eu/sv/make-a-complaint

Råd vid problem

Om du som medborgare eller företag i EU (eller EES) har problem i ett annat land på grund av att en offentlig myndighet inte gör vad den ska enligt EU-rätten kan du vända dig till problemlösningsmekanismen Solvit, som tillhandahålls av kommissionen. Denna internetjänst på 25 språk (EU-språken och norska) hanterar också problem med gränsöverskridande inslag som uppstått på grund av att offentliga myndigheter i EU:s medlemsstater inte har tillämpat EU:s lagstiftning korrekt.

►► ec.europa.eu/solvit

Konsumentmakt

Om du t.ex. har problem med dina rättigheter som konsument eller vill ha ersättning för skador bör du kontakta nätverket av europeiska konsumentcentrum, som tar itu med frågor som rör bristfälliga produkter eller tjänster i 30 länder (EU/EES – på EU-språken, norska och isländska).

►► commission.europa.eu/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/resolve-your-consumer-complaint_sv

Utbildning och arbete

Om du söker arbete eller utbildningsmöjligheter i Europa finns det en tjänst på alla officiella EU-språk samt norska och isländska som kallas Eures, det europeiska nätverket för arbetsförmedlingar, som erbjuder verktyg för både arbetssökande och arbetsgivare (och som hösten 2023 omfattade inte mindre än 3,9 miljoner lediga tjänster och en miljon meritförteckningar).

►► https://eures.ec.europa.eu/index_sv

Samråd

När kommissionen förbereder ny politik eller en ny lag inleder den mycket ofta ett offentligt samråd om den aktuella frågan. Det är ett ypperligt tillfälle att göra din röst hörd i den officiella processen redan i ett tidigt skede. Du kan anmäla dig så att du får veta när ett samråd om en fråga som intresserar dig inleds.

►► https://commission.europa.eu/law/contribute-law-making_sv

Indirekta åtgärder

Flera EU-institutioner finns där för att hjälpa dig som medborgare att göra din röst hörd på EU-nivå. Till dessa institutioner hör bl.a. Europaparlamentet (och din Europaparlamentsledamot), Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Europeiska regionkommittén.

►► **Europaparlamentet:** europarl.europa.eu/at-your-service/sv/

►► **Europeiska ekonomiska och sociala kommittén:** eesc.europa.eu/sv/our-work.

►► **Europeiska regionkommittén:** <https://cor.europa.eu/sv/our-work>.

Framställning

Detta är en av EU-medborgarnas grundläggande rättigheter: Varje medborgare kan ensam eller tillsammans med andra när som helst utöva sin rätt att göra en framställning till Europaparlamentet i enlighet med artikel 227 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Observera att denna rätt gäller för alla som är bosatta i EU och för sammanslutningar och företag som har sitt huvudkontor i EU. Din framställning kan gälla en individuell begäran, ett klagomål eller ett påpekande om hur EU:s lagstiftning tillämpas, eller en uppmaning till Europaparlamentet att ta ställning i en viss fråga.

►► <https://www.europarl.europa.eu/petitions/sv/home>

Europeiska medborgarinitiativet

Detta gör det möjligt för en miljon medborgare från minst sju EU-medlemsstater att uppmana kommissionen att föreslå lagstiftning på områden där den har behörighet. De som organiserar ett medborgarinitiativ har ett år på sig att samla in nödvändigt stöd. Underskrifterna måste kontrolleras av de behöriga myndigheterna i

varje medlemsstat och kan samlas in på nätet. Organisatörer av framgångsrika initiativ bjuds sedan in av kommissionen till ett möte och av Europaparlamentet till en offentlig utfrågning. Kommissionen har sex månader på sig att granska initiativet och besluta hur man ska gå vidare.

►► <https://citizens-initiative.europa.eu/sv>

Om du funderar på vilket verktyg du ska använda för din åtgärd bör du också tänka på vad du vill uppnå: Vill du få upp något nytt på EU:s dagordning? Eller vill du kanske tvärtom sätta stopp för något? Du kanske försöker förbättra en befintlig uppgift? Eller varför inte använda ett av verktygen som en bricka i förhandlingarna för att komplettera andra former av åtgärder som du medverkar i? Som du ser finns det många sätt att bli en aktiv EU-medborgare, och i nästa avsnitt kan du läsa mer om det allra kraftfullaste verktyget: det europeiska medborgarinitiativet.

GUIDE TILL DET EUROPEISKA MEDBORGARINITIATIVET

hur du kan använda det europeiska medborgarinitiativet

Det europeiska medborgarinitiativet: ett första steg mot transnationell direktdemokrati

Det har kallats "den största innovationen inom transnationell demokrati" sedan direkta val till Europaparlamentet infördes för mer än fyra årtionden sedan: det europeiska medborgarinitiativet. Vi, som EU-medborgare, har nu samma rätt som en majoritet i Europaparlamentet och medlemsstaterna att sätta den politiska dagordningen för en hel världsdel. Instrumentet används flitigt: Sedan det lanserades 2012 har mer än 100 europeiska medborgarinitiativ registrerats.

Värt att veta om det europeiska medborgarinitiativet:

- För att kommissionen ska beakta ett medborgarinitiativ politiskt måste det inom ett år från det att insamlingen av stödförklaringar påbörjades få stöd av minst en miljon EU-medborgare från minst sju av de 27 medlemsstaterna. Ett minsta antal undertecknare krävs i var och en av dessa sju medlemsstater.
- Ett medborgarinitiativ är möjligt inom alla områden där kommissionen har befogenhet att föreslå lagstiftning, t.ex. miljö, jordbruk, transporter, folkhälsa och internationell handel.
- För att lansera ett medborgarinitiativ måste medborgarna inrätta en "grupp av organisatörer" bestående av minst sju EU-medborgare som är bosatta i minst sju olika medlemsstater. Medlemmarna i gruppen måste vara EU-medborgare.
- Ett initiativ kan stödjas av alla EU-medborgare som är tillräckligt gamla för att rösta i valet till Europaparlamentet (16 i Belgien, Estland, Malta, Tyskland och Österrike, 17 i Grekland och 18 i alla övriga medlemsstater). För att stödja ett initiativ måste medborgarna fylla i ett särskilt stödförklaringsformulär som tillhandahålls av organisatörerna, på papper eller på nätet.
- Inom en månad efter det att kommissionen har tagit emot ett framgångsrikt medborgarinitiativ ska den träffa organisatörerna, och organisatörerna kan sedan presentera sitt initiativ vid en offentlig utfrågning i Europaparlamentet, och kommissionen ska anta ett formellt svar inom sex månader. Om kommissionen beslutar att lägga fram ett lagstiftningsförslag inleds det normala lagstiftningsförfarandet.

Medan kommissionen behåller den formella ensamrätten att ta initiativ till EU-lagstiftning, utgör det europeiska medborgarinitiativet ett instrument för att sätta dagordningen. Det öppnar också en dörr till deltagandepolitikens framtid: det är mer direkt, mer transnationellt och mer digitalt än något någonsin varit i EU och har inspirerat många medlemsstater att införa liknande instrument för att sätta den nationella dagordningen.

Därför innebär medborgarinitiativet inte bara ytterligare en rätt att göra framställningar, utan snarare en rätt för medborgarna att i vardagen engagera sig och vara med och bestämma vilka frågor som ska föras upp på EU-institutionernas dagordning. Sedan 2012 har mer än 100 medborgarinitiativ lämnats in till kommissionen, och denna har avslagit begäran om att registrera 26 av dem eftersom de – enligt kommissionen – inte uppfyllde alla formella krav. I flera fall – till exempel de europeiska medborgarinitiativen för att stoppa TTIP-avtalet och Minority SafePack-initiativet – har Europeiska unionens domstol senare tvingat kommissionen att registrera initiativet.

Det europeiska medborgarinitiativet bygger på ett regelverk som omfattar EU:s fördrag, sekundär EU-rätt och nationell lagstiftning. Medan de olika nationella bestämmelserna reglerar certifieringen av systemen för insamling av underskrifter via internet och kontrollen av stödförklaringar, följer här de viktigaste EU-rättsliga dokumenten:

- **Grund:** Avdelning II (artikel 11.4) i fördraget om Europeiska unionen, bestämmelser om demokratiska principer, Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (Europeiska unionens officiella tidning C 83, 30.3.2010, s. 389).
- **Förordning:** Förordning (EU) 2019/788 om det europeiska medborgarinitiativet, med bilagor (Europeiska unionens officiella tidning L 130, 17.5.2019, s. 55).
- **Genomförande:** Europaparlamentet: artiklarna 222 och 230 i Europaparlamentets arbetsordning [europa.eu/doceo/document/RULES-9-2020-02-03-TOC_sv.html].

Viktigt meddelande: enligt förordningen om det europeiska medborgarinitiativet (kapitel V, artikel 25) måste en officiell översyn av tillämpningen av det europeiska medborgarinitiativet genomföras vart fjärde år.

►► *Fullständigt regelverk för det europeiska medborgarinitiativet:* europa.eu/citizens-initiative/how-it-works/regulatory-framework_sv

►► *Medlemsstaternas kontroll och intygande av medborgarinitiativet:* europa.eu/citizens-initiative/authorities-verification-and-certification-statements-support_sv

Det europeiska medborgarinitiativet: många sätt att vidta åtgärder

Det europeiska medborgarinitiativet jämförs ibland med en schweizisk armékniv, ett smart utformat och anpassningsbart flerfunktionellt verktyg. Eftersom medborgarinitiativet är tillgängligt för nästan 450 miljoner EU-medborgare i 27 medlemsstater (och i hela världen, om du råkar vara en EU-medborgare som bor utanför EU) har det påverkat hur demokrati uppfattas och fungerar på transnationell nivå.

På grundval av erfarenheterna från de första 100 initiativ som lämnades in mellan 2012 och 2019 trädde en uppdaterad och mer tillgänglig version av medborgarinitiativet i kraft 2020. En fjärdedel av initiativen hade tidigare avslagits på grund av kommissionens strikta tolkning och tillämpning av förordningen. Enligt de nya reglerna får organisationerna och kommissionen dock mer tid på sig att hitta en lösning, däribland möjligheten att endast registrera de tillåtliga delarna av ett initiativ. Man får också mer tid på sig att förbereda sig innan underskrifter börjar samlas in, samt inför alla andra steg i processen.

I ett medborgarinitiativ finns det tre olika roller att spela: organisatör, understödjare och observatör.

Som organisatör står du i centrum för processen, eftersom du ansvarar för alla viktiga åtgärder som föreskrivs i förordningen om medborgarinitiativet. Du är också ansvarig företrädare gentemot institutionerna, understödjarna och hela Europa. Därför krävs det mycket noggrant övervägande, tålamod och engagemang samt intensivt kommunikations- och pr-arbete.

Som understödjare av ett medborgarinitiativ uppmanas du att som en av minst en miljon människor i minst sju medlemsstater stödja en viss EU-fråga. Din viktigaste uppgift är att underteckna ett medborgarinitiativ, vilket innebär att du fyller i en "stödförklaring" på papper eller elektroniskt. Se till att du undertecknar ett formellt registrerat initiativ.

Som observatör kan du slutligen vara nyfiken på vad medborgarinitiativet handlar om, vilja förstå det mer i detalj och eventuellt erbjuda intressanta insikter och kommentarer till organisatörer, medier, forskare och EU.

Som en grupp av organisatörer, understödjare eller observatörer finns det flera aspekter att tänka på innan man börjar, undertecknar eller kommenterar. Den viktigaste frågan är vad man vill uppnå med ett visst medborgarinitiativ. Vad är ditt mål? Vill du föreslå något nytt för EU? Eller vill du avskaffa och upphäva en viss EU-politik? Många saker är dock inte bara svarta eller vita, bra eller dåliga. De kanske bara måste förändras lite. Så du kanske främst är intresserad av att ändra delar av en lag i EU. Du kanske också vill använda ditt medborgarinitiativ som en bricka i förhandlingarna för att stödja en redan pågående lagstiftningsprocess. Eller du kanske ser din kommande medborgarinitiativskampanj som en katalysator för att skapa ett brett transnationellt nätverk eller en gränsöverskridande allians? Kanske är du trots allt mest intresserad av att skapa verklig pr för din fråga eller organisation med hjälp av medborgarinitiativet som ett stödsamlingsverktyg? Det är upp till dig!

Det finns många sätt att vidta åtgärder genom ett medborgarinitiativ, som du kan använda som följande:

- En **gaspedal** för att få EU att göra något nytt. Här måste du ha mycket stort tålamod eftersom det kommer att ta lång tid att ro detta slags medborgarinitiativ i land. Du måste först hitta en lämplig och användbar rättslig grund, och du måste betrakta den offentliga debatten om ditt förslag som den främsta belöningen för dina insatser.
- En **broms** för att hindra EU från att göra något. I detta fall är tidpunkten avgörande, eftersom dina invändningar måste framföras vid rätt tillfälle för att få största möjliga effekt och stöd, vilket innebär att du måste samla in underskrifterna snabbt.
- En **ventil** för att förbättra den gällande EU-lagstiftningen. Eftersom du vill åtgärda ett visst problem genom att ändra specifik lagstiftning måste du hålla saker och ting enkla. Medborgarinitiativ som fungerar som ventiler tenderar att vara mycket komplicerade och svåra att förmedla, så gör allt du kan för att hålla dig till det väsentliga.

-
-
-
- En **bricka** i förhandlingarna genom att medborgarinitiativsprocessen används som ett komplement för att försöka påverka EU:s beslutsfattande. Innan du lanserar ett sådant medborgarinitiativ bör du dock överväga dina påverkansmöjligheter och ditt politiska inflytande oberoende av initiativet och utvärdera de eventuella ytterligare fördelarna. Var tydlig med dina avsikter gentemot understödjarna och var medveten om möjligheten att dra tillbaka ett medborgarinitiativ och när den bör utnyttjas.
 - En **katalysator** för att bygga breda allianser och nätverk över hela Europa. Detta är ett särskilt lämpligt alternativ om du betraktar initiativet som ett led i en långsiktig strategi för att sammanföra människor från hela Europa och/eller förbereda en europeisk valkampanj.
 - Ett **stödsamlingsverktyg** för att göra dig och/eller din grupp mer känd i det offentliga rummet. I detta fall måste du först hitta en lämplig och lättförmedlad sakfråga för ditt medborgarinitiativ. Du bör också vara så öppen som möjligt om dina mål för att se till att du inte vilseleder potentiella understödjare.

En avslutande anmärkning: Medborgarinitiativet erbjuder många möjligheter, men i slutändan beror allt på din egen kunskap och kapacitet när du bedömer ett medborgarinitiativs möjligheter och begränsningar. Genom ökade kunskaper om den flerfunktionella kapaciteten hos denna nya transnationella deltagandeprocess kan du skapa realistiska förväntningar och därmed en realistisk inställning till din strategi och de alternativ du väljer.

Det europeiska medborgarinitiativet: att sätta EU:s dagordning i tio steg

Funderar du på att lansera ett eget medborgarinitiativ? Det kommer att ta minst tre år, och förmodligen ännu mer (och ganska mycket resurser) att genomföra initiativet. Men om du är smart och noggrann kommer processen att ge dig nya insikter och lära dig mycket nytt, och (förhoppningsvis) ge dig möjlighet att bidra till att förändra EU. Här är de viktigaste tio steg som du kan förvänta dig under medborgarinitiativprocessen:

Steg 1: Idé.

Du har en idé, ett projekt eller en synpunkt som kan omsättas i EU-politik. Ta först reda på om det finns andra, kanske enklare och mer lättillgängliga verktyg för att göra din röst hörd i denna fråga. Om du väljer medborgarinitiativet går du till steg 2.

Steg 2: Kunskap.

Det europeiska medborgarinitiativet är en process med ett antal rättsliga och politiska konsekvenser. Ta reda på allt om processens möjligheter och begränsningar när det gäller att främja ditt eget framtida initiativ. Få stöd i detta tidiga skede genom att kontakta forumet för det europeiska medborgarinitiativet (se avsnittet om stöd för mer information). Ställ dig sedan frågan: Är det värt besväret? Om du anser att det är det går du vidare till steg 3.

Steg 3: Mål.

En annan viktig kontroll innan du tar de första formella stegen: Vad vill du uppnå med ditt initiativ och vad kan du realistiskt sett hoppas på att uppnå? Bestäm vilket syfte, vilken omfattning och vilken särskild funktion ditt initiativ ska ha. Håll det så enkelt som möjligt för alla. I det här steget är det en god idé att titta närmare på de lärdomar som har dragits av tidigare organisatörer av medborgarinitiativ.

Steg 4: Utformning.

Ditt ursprungliga förslag måste formuleras och förklaras på ett begripligt sätt på många olika språk och i ännu fler politiska kulturer i hela Europa. Nu är det också dags att du bekantar dig med det officiella systemet för insamling av underskrifter via internet, som EU tillhandahåller kostnadsfritt, och drar nytta av allt tillgängligt stöd.

Steg 5: Registrering.

Det här är det första formella hindret för många "grupper av organisationer", eftersom du måste uppfylla vissa kriterier för att bli registrerad. Det viktigaste är att det initiativ du föreslår inte uppenbart faller utanför kommissionens befogenheter. Återigen kan forumet för det europeiska medborgarinitiativet hjälpa dig under detta steg. Och sedan är det dags att lämna in ditt medborgarinitiativ via den officiella webbplatsen, med en titel och målen med ditt förslag. Beroende på om ditt förslag behöver ändras eller uppdateras kommer kommissionen att registrera (eller avslå) ditt medborgarinitiativ inom 2–4 månader. Efter registreringen översätter kommissionen titeln på och målet med ditt förslag till alla 24 officiella språk.

Steg 6: Insamling av underskrifter.

Nu kommer det bästa och samtidigt det svåraste: du måste övertyga mer än en miljon EU-medborgare från minst sju olika länder att skriva under ditt initiativ på mindre än ett år. Detta arbete måste förberedas i mycket god tid genom att du skapar ett EU-omfattande nätverk av stödjande partner runt om i Europa. Efter den officiella registreringen måste du börja med den faktiska insamlingen av underskrifter inom sex månader. Du behöver bara informera kommissionen tio arbetsdagar före valt startdatum, så att början och slutet på den ett år långa insamlingsfasen kan offentliggöras. Observera att du måste använda separata stödformulär beroende på undertecknarnas nationalitet. Detta innebär att alla undertecknare på ett visst formulär måste vara medborgare i samma EU-land.

Steg 7: Dialog.

Utan kommunikation får du inga understödjare: dialog med alla möjliga likasinnade – och även skeptiker – är en förutsättning för att ditt initiativ ska bli en varaktig framgång. Så komplettera insamlingen av underskrifter med åtgärder för att nå ut via (sociala) medier och offentliga evenemang. I det här steget är det också en god idé att lära sig av tidigare europeiska medborgarinitiativ. De som arbetade med dem har mycket erfarenhet och kunskap att dela med sig av.

Steg 8: Trösklar.

Du måste ta itu med ett stort antal krav och hinder innan du till slut kan lämna in ditt initiativ med alla nödvändiga intyg till kommissionen. För det första måste du lämna in de insamlade stödförklaringarna till de olika nationella myndigheterna inom tre månader efter utgången av insamlingsfasen. Dessa myndigheter har högst tre månader på sig att kontrollera och intyga underskrifterna. Efter det har ni som "grupp av organisationer" ytterligare tre månader på er att förbereda er för att slutligen lämna in intygen till kommissionen. Dessa krävande åtgärder förutsätter en stabil och väl förberedd ledningsgrupp för ditt initiativ. Dumma misstag kommer att medföra stora merkostnader, förseningar och besvär.

Steg 9: Kommunikation.

Att lämna in ditt medborgarinitiativ är bara början på ett annat viktigt kapitel: kommunikation om en officiell EU-fråga, vilket kommer att föra dig till den politiska huvudarenan. Efter att ditt initiativ har bedömts vara framgångsrikt kommer nya dörrar att öppnas för dig: vid formella diskussioner med kommissionen och vid en offentlig utfrågning i Europaparlamentet.

Inom en månad efter inlämnandet av ditt framgångsrika medborgarinitiativ kommer du att bjudas in till ett officiellt möte med kommissionen för att diskutera ditt förslag och under de följande månaderna kommer du att bjudas in att tala vid en offentlig utfrågning i Europaparlamentet. Andra EU-institutioner, såsom Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, och alla nationella parlament i alla EU-medlemsstater kommer också att informeras. Det kommer att vara ett utmärkt tillfälle att övertyga ännu fler människor – och helst rätt personer!

Steg 10: Slutsatser.

Slutet på ett slitsamt arbete, som dock förhoppningsvis har gett resultat. Glöm inte att ta hand om det administrativa arbetet, dokumentationen och utvärderingen – i syfte att dra lärdomar (och dela med dig) av de slutsatser som dragits. Genom att delta i andra generationens europeiska medborgarinitiativ (från och med 2020) kommer du att skapa historia.

►► *En steg-för-steg-guide till lagstiftningsförfarandet och en tidslinje: europa.eu/citizens-initiative/how-it-works_sv*

Det europeiska medborgarinitiativet, eller hur du kan göra skillnad

Abortmotstånd: En av oss

Initiativet "En av oss" var ett av de första europeiska medborgarinitiativen som lyckades med att samla in fler än en miljon underskrifter. Initiativet tog upp varje människas värdighet, rätt till liv och integritet från befruktningen. Huvudsyftet var att EU skulle upphöra med finansiering av verksamhet som inbegriper mänskliga embryon, särskilt inom forskning, folkhälsa och utvecklingsbistånd. Europeiska kommissionen beslutade att inte genomföra lagstiftningsöversynen eftersom den ansåg att den befintliga lagstiftningsramen var lämplig. Organisatörerna överklagade detta till EU-domstolen – men förlorade.

►► *Initiativets webbplats:*

oneofus.eu

►► *Länk till det officiella medborgarinitiativsregistret:* europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2012/000005_sv

Djurskydd: Stop Vivisection

Initiativet "Stop Vivisection" syftade till att fasa ut djurförsök. Kampanjen stöddes av en EU-omfattande allians bestående av fler än 250 djurskyddsgrupper, vetenskapliga organisationer och företag som säljer produkter som inte har tagits fram genom plågsamma djurförsök – och lyckades samla in stöd från mer än 1,17 miljoner EU-medborgare. Europeiska kommissionen delade organisatörernas övertygelse om att djurförsök bör fasas ut, men godtog inte idén om att vetenskapliga principer ogiltigförklarar "djurmodellen".

►► *Initiativets webbplats:*

stopvivisection.eu

►► *Länk till det officiella medborgarinitiativsregistret:* europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2012/000007_sv

Förbud mot bekämpningsmedel: Förbud glyfosat

Det europeiska medborgarinitiativet "Förbud glyfosat" lanserades i januari 2017 och hade tre mål: att förbjuda glyfosat, att reformera godkännandeförfarandet för bekämpningsmedel och att fastställa obligatoriska mål för minskad användning av bekämpningsmedel i hela EU. Huvudmålet var att uppnå en framtid fri från bekämpningsmedel. Organisatörerna tog sig över tröskeln på en miljon underskrifter på mindre än sex månader! Även om kommissionen beslutade att inte förbjuda glyfosat åtog den sig att anta ett lagstiftningsförslag för att öka insynen i utvärderingen av bekämpningsmedel och förbättra kvaliteten på de vetenskapliga studier som ligger till grund för de bedömningar som utförs av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och göra dem mer oberoende. Kommissionen åtog sig också att se över direktivet om hållbar användning.

►► *Initiativets webbplats:* stopglyphosate.org/

►► *Länk till det officiella medborgarinitiativsregistret:* europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000002_sv

Rätten till vatten: En mänsklig rättighet

Det här initiativet lanserades av fackföreningar i hela Europa och var ett av de första som någonsin registrerades, den 10 maj 2012. Syftet var att uppmana Europeiska kommissionen att lägga fram förslag till lagstiftning som förverkligar den av Förenta nationerna erkända mänskliga rättigheten till vatten och sanitet, och tillhandahållandet av dessa som oundgängliga offentliga tjänster för alla. Huvudsyftet med kampanjen var att EU-lagstiftningen skulle kräva att nationella regeringar säkerställer och förser alla medborgare med tillräckliga mängder rent dricksvatten och sanitet. Kommissionen beslutade att vidta åtgärder på olika områden med anknytning till initiativet (öka insynen, stimulera innovation osv.) och lade fram ett lagstiftningsförslag om att se över dricksvattendirektivet, inbegripet medlemsstaternas skyldighet att säkerställa tillgång till vatten för de mest utsatta grupperna.

►► *Initiativets webbplats:* right2water.eu

►► *Länk till det officiella medborgarinitiativsregistret:* europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2012/000003_sv

Minority SafePack: Skydda mångfalden i Europa

Som namnet på detta initiativ redan antyder föreslog medborgarinitiativet "Minority SafePack" ett helt åtgärds paket för kommissionen, som innehåller aspekter som främjande av minoritetsspråk, skydd av nationella minoriteter och forskningsprogram om fördelarna med språklig och kulturell mångfald i Europeiska unionen. Initiativet lanserades ursprungligen 2013, men kommissionen beslutade att inte registrera det, ett beslut som ogiltigförklarades av EU-domstolen fyra år senare. Våren 2020 hade detta medborgarinitiativ fått mer än en miljon underskrifter. I sitt svar ansåg kommissionen att ett fullständigt genomförande av den lagstiftning och de politiska strategier som redan antagits var kraftfulla instrument för att stödja initiativets mål, och föreslog därför inte någon rättsakt.

►► **Initiativets webbplats:**
minority-safepack.eu

►► **Länk till det officiella medborgarinitiativsregistret:** europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000004_sv

Stoppa extremism: Stödja mänskliga rättigheter i EU

Det här initiativet, som registrerades sommaren 2017, uppmanar kommissionen att föreslå ett nytt direktiv mot extremism, som innehåller en neutral definition av extremism, oavsett vad som står bakom den, och omfattar alla handlingar som syftar till att tillintetgöra de grundläggande rättigheterna, samt förbud mot extremister i skolor och andra offentliga institutioner. Ett europeiskt direktiv på detta område bör också möjliggöra ersättningskrav, med den befintliga lagen mot diskriminering som förebild, för att effektivt skydda kvinnor, barn och arbetstagare. Efter ett års insamling av underskrifter meddelade organisationerna att de hade samlat in mer än en miljon stödförklaringar. I skrivande stund håller stödförklaringarna för detta medborgarinitiativ på att kontrolleras.

►► **Initiativets webbplats:**
stop-extremism.eu

►► **Länk till det officiella medborgarinitiativsregistret:** europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000007_sv

End the Cage Age: Med siktet inställt på bättre djurskydd

Detta medborgarinitiativ uppmanade kommissionen att införa tydlig lagstiftning mot burhållning i Europeiska unionen för att prioritera en mer human behandling av lantbruksdjur. Organisatörerna hoppades i synnerhet att man skulle förbjuda användning av burar för alla fjäderfän, individuella suggboxar och kalvboxar osv. för att säkerställa att djuren har rörelsefrihet och kan hålla sig nära varandra i sina flockar eller hjordar. Medborgarinitiativet "End the Cage Age" lämnades in till kommissionen i oktober 2020. Kommissionen svarade den 30 juni 2021 och åtog sig att före utgången av 2023 lägga fram ett lagstiftningsförslag för att fasa ut och slutligen förbjuda användningen av burar för alla djurarter och djurkategorier som tas upp i initiativet.

►► **Initiativets webbplats:**

endthecageage.eu

►► **Länk till det officiella medborgarinitiativsregistret:** europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2018/000004_sv

En sammanhållningspolitik för jämlika regioner och livskraftiga regionala kulturer

organisatörer vill att särskild uppmärksamhet ska ägnas åt regioner med nationella, etniska, kulturella, religiösa eller språkliga särdrag som skiljer sig från de omgivande regionernas särdrag inom ramen för sammanhållningspolitiken.

Registreringen av detta initiativ avslogs ursprungligen av kommissionen 2013, ett beslut som ogiltigförklarades av Europeiska unionens domstol sex år senare. Organisatörerna rapporterade att 1 414 175 medborgare gett initiativet sitt stöd när insamlingen av underskrifter avslutades i maj 2021 (tidsfristen förlängdes på grund av covid-19-pandemin). Kontrollen av stödförklaringarna pågår.

►► **Initiativets webbplats:**

www.nationalregions.eu

►► **Länk till det officiella medborgarinitiativsregistret:** europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2019/000007_sv

Rädda bin och bönder! För ett bivänligt jordbruk och en sund miljö

Initiativet registrerades i september 2019 och syftar till miljömässig och socioekonomisk hållbarhet för det europeiska jordbruket genom tre mål: utfasning av syntetiska bekämpningsmedel senast 2035, återställning av den biologiska mångfalden inom jordbruket och stöd till jordbrukarna i övergången till ett hållbart jordbruk. I sitt svar från april 2023 välkomnade och erkände kommissionen vikten av detta initiativ som undertecknats av 1 054 973 medborgare. Efter en bedömning ansåg kommissionen dock att de förslag som redan lagts fram med koppling till den europeiska gröna given på ett övergripande sätt svarar mot initiativets mål. Därför prioriterade man att se till att dessa förslag antas av medlagstiftarna (Europaparlamentet och rådet) och genomförs skyndsamt.

►► **Initiativets webbplats:**
<https://www.savebeesandfarmers.eu>

►► **Länk till det officiella medborgarinitiativsregistret:** https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2019/000016_sv

Stoppa hajfensfisket – stoppa handeln

Detta initiativ återspeglar allmänhetens oro över hållbarheten i hajfisket och hajhandeln i hela världen, och uppmanar kommissionen att vidta två åtgärder: stoppa handeln med lösa hajfenor i EU och utvidga EU:s förordning om förbud mot hajfensfiske (import, export och transitering av lösa hajfenor). Efter att det hade fått stöd av 1 119 966 underskrifter välkomnade kommissionen initiativet i juli 2023 och åtog sig att vidta åtgärder för att undersöka möjligheten att ta initiativ till lagstiftning, påbörja en konsekvensbedömning och ta fram bättre relevant statistik, samt att samarbeta med internationella partner.

►► **Initiativets webbplats:**
<https://www.stop-finning-eu.org>

►► **Länk till det officiella medborgarinitiativsregistret:** https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2020/000001_sv

Rädda icke-djurtestade kosmetikaprodukter – stå upp för ett EU utan djurförsök

Eftersom löftet om ett Europa där djur inte längre lider och dör på grund av kosmetika har brutits, efterlyste initiativets organisatörer en lagändring för att skydda och skärpa förbudet mot kosmetikatester på djur, reformera EU:s kemikalielagstiftning och modernisera vetenskapen för att fasa ut alla djurförsök i EU. Kommissionen välkomnade initiativet, som stöddes av 1 217 916 underskrifter, och erkände att djurs välbefinnande fortfarande är en mycket viktig fråga för EU-medborgarna och betonade EU:s ledande ställning i frågan. Den skulle lansera en färdplan med lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att ytterligare minska antalet djurförsök och i slutändan åstadkomma ett regelverk där djurförsök inte är tillåtna inom ramen för kemikalielagstiftningen.

►► **Initiativets webbplats:**
<https://crueltyfreeeurope.org/save-cruelty-free-cosmetics>

►► **Länk till det officiella medborgarinitiativsregistret:** https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2021/000006_sv

Ett pälsfritt Europa

Med stöd av 1 502 319 verifierade underskrifter validerades detta initiativ i juni 2023 som det tionde framgångsrika medborgarinitiativet. Ett pälsfritt Europa har som mål att enligt lagen förbjuda pälsdjursfarmer och produkter från pälsdjursuppfödning på den europeiska marknaden på grund av de grymma, oetiska, osäkra och ohållbara metoderna inom denna bransch. Europeiska kommissionen håller för närvarande på att se över initiativet och kommer att besvara det senast i mitten av december 2023.

►► **Initiativets webbplats:**

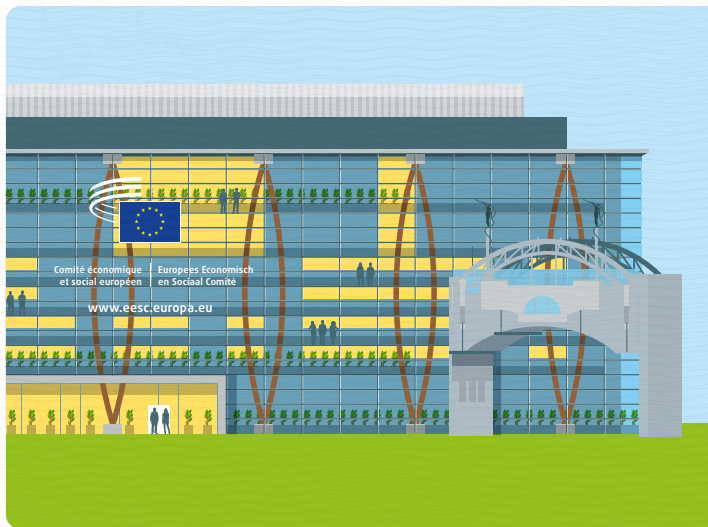
<https://furfreeeurope.eu>

►► **Länk till det officiella**

medborgarinitiativsregistret: https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2022/000002_sv

EN TRANSNATIONELL BRO

Europeiska ekonomiska
och sociala kommittén

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) är en av de äldsta EU-institutionerna, som inrättades genom Romfördraget 1957. Kommittén består av 329 ledamöter från alla EU:s medlemsstater, som företräder arbetsgivare, arbetstagare och civilsamhällsorganisationer.

EESK:s huvuduppgift är att vara ett rådgivande organ i demokratifrågor, och dess roll har nyligen förstärkts, så att kommittén har blivit en viktig förbindelselänk mellan det europeiska civila samhället och EU-institutionerna. Med andra ord utgör EESK i dag en viktig stödstruktur för aktivt medborgarskap och deltagandedemokrati.

Under det europeiska medborgarinitiativets första period banade EESK vägen för en informell stödinфраstruktur för aktiva medborgare i hela EU, inbegripet allmän rådgivning, översättningsstöd och anordnande av utfrågningar vid EESK för europeiska medborgarinitiativ som håller på att utarbetas. De flesta av dessa tjänster ingår nu i de lagstadgade skyldigheterna för EU-institutioner såsom Europaparlamentet och Europeiska kommissionen.

Som unionens mest erfarna institution inom medborgarstöd fortsätter EESK att tillhandahålla information, vägledning och plattformar till det civila samhällets organisationer och ad hoc-grupper av aktiva medborgare som bidrar till att göra Europa till en mer social och demokratisk plats i världen. Sedan 2012 har EESK varit värd för den årliga konferensen, det europeiska medborgarinitiativets dag i Bryssel, som utgör en öppen och kostnadsfri mötesplats för yrkesverksamma och aktivister inom medborgarinitiativ i hela Europa.

►► eesc.europa.eu/eci-day

Dessutom bjuder EESK in europeiska medborgarinitiativ som har registrerats eller är på väg att registreras till sina plenarsessioner och pågående medborgarinitiativ till sina sektions- och gruppssammanträden som ett bidrag till en ökad dialog mellan medborgarna och EU-institutionerna och till att göra initiativen mer kända i EU:s offentliga sfär. Sådana inbjudningar har gått ut till initiativen *Förbud glyfosat* (2017), *Minority SafePack* (2018), *Stoppa extremism* (2019), *End the Cage Age* och *Eat original! Unmask your food* (2020), *Rädda bin och bönder!* (2022) och *Ett pålsfritt Europa* (2023).

Utöver 2023 års version av EESK:s europeiska demokratipass finns ett antal andra publikationer och tjänster tillgängliga på 23 språk [<https://www.eesc.europa.eu/sv/initiatives/det-europeiska-medborgarinitiativet>].

MER STÖD

stöd finns överallt – det är bara att utnyttja det

Som medborgare i Europeiska unionen är du bokstavligen talat inte ensam. Ni är fler än 450 miljoner. Du är inte heller ensam när det gäller att få stöd från myndigheter och det civila samhället för att göra din röst hörd. Bland de många tillgängliga resurserna rekommenderar vi följande transnationella former av stöd, vägledning och medier från hela Europa:

Det europeiska medborgarinitiativet

Forumet för det europeiska medborgarinitiativet är en samarbetsplattform på internet som erbjuder stöd till medborgarna i de olika stegen i anordnandet av ett europeiskt medborgarinitiativ. Forumet ger praktisk information om medborgarinitiativet och gör det möjligt för människor att diskutera EU:s politik och potentiella initiativ. Det hjälper dem också i ett tidigt organisatoriskt skede, med allt från att hitta partner i andra länder till att söka expertrådgivning om kampanjer, insamling av medel och rättsliga frågor. Målet är att främja samverkan mellan potentiella organisatörer, medborgare och experter på området medborgarinitiativ. Forumet för medborgarinitiativet är en tjänst som erbjuds av Europeiska kommissionen och drivs av European Citizen Action Service (ECAS).

►► <https://citizens-initiative-forum.europa.eu/ sv>

Helpdesken för det europeiska medborgarinitiativet ger råd och stöd till medborgare och organisationer i hela EU som överväger att inleda ett initiativ. Denna oberoende helpdesk drivs av föreningen för det europeiska medborgarinitiativet, som inrättats av tidigare och nuvarande organisatörer av medborgarinitiativ. Helpdesken stöder enskilda medborgarinitiativ med kampanjer, insamling av medel och juridisk rådgivning.

►► citizens-initiative.eu

Medborgarinitiativets internetbibliotek. Det europeiska medborgarinitiativet har en intressant historia som går tillbaka till Europeiska unionens tidiga år på 1990-talet (efter den formella omvandlingen från ekonomiskt samarbete till politisk union). Initiative and Referendum Institute Europe, som inrättades 2001 för att bidra till utvecklingen av det europeiska medborgarinitiativet, har samlat de viktigaste publikationerna på internet och kan på begäran hjälpa dig att hitta ytterligare resurser.

►► iri-europe.org/index.php/publications/european-citizens-initiative

Deltagandedemokrati

Europaparlamentets medborgarapp är en internetapplikation för smarttelefoner som ger information om ämnen och platser som kan intressera dig. Den informerar dig om evenemang som äger rum nära dig, lägger till dina favoriter i din personliga kalender, visar dig den bästa vägen via din favoritkartapp, tillhandahåller multimedieinnehåll som videoklipp, poddsändningar och bildspel, är sökbar och delbar och kan anpassas och rangordnas. Tillgänglig i Apple Store och Google Play på 24 språk (Citizens' App).

►► europa.eu/at-your-service/sv/stay-informed/citizens-app

Democracy Community är ett transnationellt nätverk av demokratianhängare som drivs av Democracy International. Plattformen är öppen för alla i informations-, utbildnings- och nätverkssyfte och erbjuder berättelser om deltagande och evenemangsmöjligheter. Du kan registrera dig själv/din organisation/din institution och skapa en demokratianhängarprofil.

►► democracy.community

European Citizen Action Service är en internationell organisation med medlemmar från hela Europa. Dess uppdrag är att ge medborgarna egenmakt i syfte att skapa ett mer inkluderande och starkare EU genom att främja och försvara medborgarnas rättigheter och utveckla och stödja mekanismer för att öka medborgarnas och medborgarorganisationernas demokratiska deltagande och engagemang i EU.

►► ecas.org

Participo-plattformen, som tillhandahålls av Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD). Här hittar du all slags information om forskning och praxis kring deltagande- och direktdemokrati på alla politiska nivåer. Plattformen är ett led i OECD:s arbete med att utforska de pågående paradigmskiftena från traditionellt representativt styre till modern representativ demokrati.

►► oecd.org/gov/innovative-citizen-participation.htm

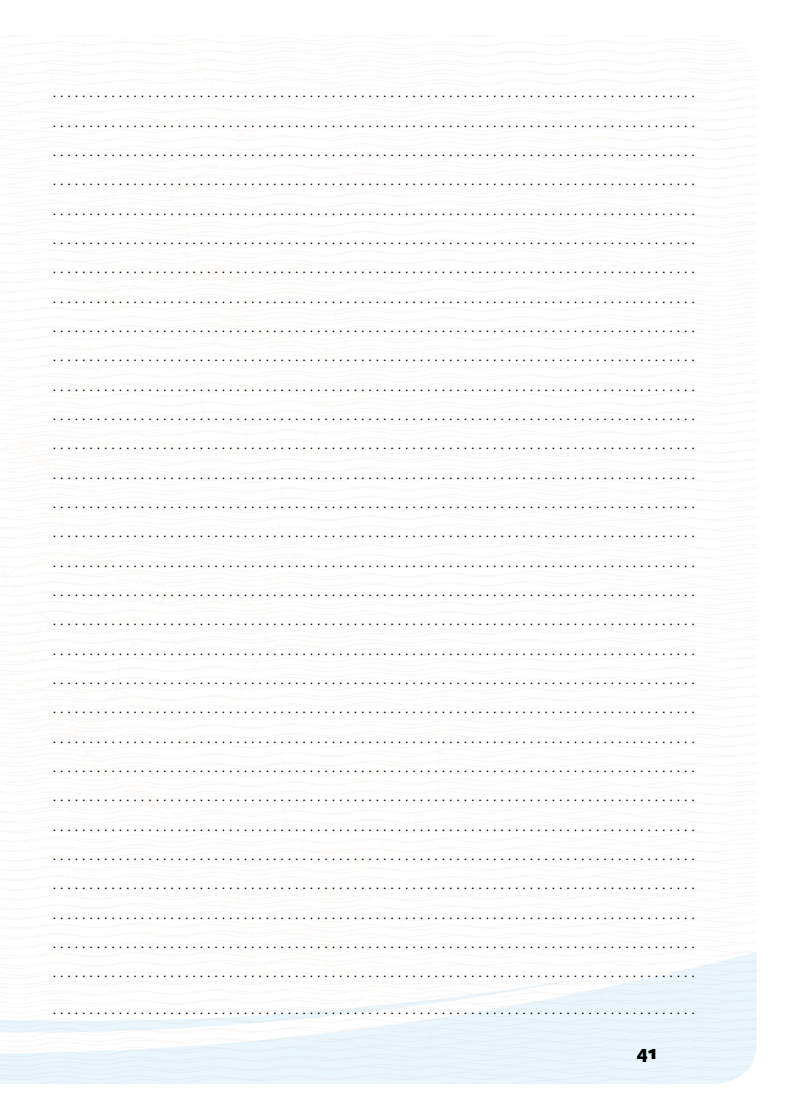
Medborgare och journalistik

Euractiv kopplar samman aktivt EU-medborgarskap med professionell nätjournalistik och erbjuder nyheter, åsikter, analyser och bakgrundsinformation om allt politiskt som händer i Europa på 13 språk: engelska, franska, tyska, italienska, tjeckiska, bulgariska, grekiska, kroatiska, polska, rumänska, serbiska, spanska och slovakiska.

►► euractiv.com

Att rapportera om modern deltagande- och direktdemokrati är den huvudsakliga uppgiften för **plattformen #deardemocracy på Swissinfo**, det schweiziska radio- och tv-bolagets internationella tjänst. Den erbjuder nyheter, åsikter och bakgrundsinformation om aktivt medborgarskap och deltagandedemokrati globalt – på tio språk: engelska, franska, tyska, spanska, arabiska, ryska, kinesiska, portugisiska, italienska och japanska.

►► swissinfo.ch/directdemocracy

Denna publikation är en uppdaterad version av det europeiska demokratipasset, som har utarbetats av Bruno Kaufmann och bygger på hans forskning. Bruno Kaufmann är korrespondent inom global demokrati och medordförande för Global Forum on Modern Direct Democracy. Kontakt: send@brunokaufmann.email.

Europeiska ekonomiska
och sociala kommittén

Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

www.eesc.europa.eu

Printed by the EESC-CoR Printing and Distribution Unit, Belgium

EESC-2023-85-SV

© Europeiska unionen, 2024

Kopiering tillåten med angivande av källan.

För all användning eller återgivning av foton / illustrationer måste
tillstånd sökas direkt från innehavaren/innehavarna av upphovsrätten.

© Shutterstock, eamesBot

Print

QE-02-23-324-SV-C
ISBN 978-92-830-6353-7
doi:10.2864/442154

PDF

QE-02-23-324-SV-N
ISBN 978-92-830-6361-2
doi:10.2864/87

SV